

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fieca una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doidieceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la D.D. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tac'sa timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 61.

Brasiovu, 10 Aug. 29 Iuliu 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Adunarea gen. a IV-a a asociatiunei nóstre, tienuta in Hatiegu in 20 si 21 Iului st. v. 1864.

Dumineca in ajunulu siedintieloru adunantii se vedea opidulu Hatiegu intr'o via miscare; locuitorii de a-ci ocupati cu celu mai mare zelu, de a incortelape óspetii venitori. Peste totu ospitalitatea cea sincera a Hatiaganiloru facia cu membri asociatiunii, cari se in faciasara, le face tóta onórea. Totu in diu'a acésta dupa prandiu mai multi diu straini facura o excursiune la „drumul lui Traianu“ cam 1/2 óra dela Hatiegu, de unde se intórsera catra séra cu anim'a plina de multiamirea.

Sér'a audiendu Hatieganii despre venirea dn. vice-presiedinte can. Timoteu Cipariu esira la intimpiuarea lui pana in capulu opidului, unde fù binevenitatu de dn. Baiasiu in numele comunei si de dn. vicariu in numele cercului seu, de unde precedatu de calarasi se asiedià in cortelu. Sér'a la 10 óre in conductu de facii salutà dn. cancelistu Mic'si'a pe vice-presiedintele cu vii espresiuni si devotamente, la care ilustrulu nostru vice-presiedinté multumindu indemnà la imbracisiarea toturoru ramiloru de cultura, cá se ne facemu bravi si demni nepoti ai romaniloru, preste a le caroru morminte calcamu aici in clasiculu pamentu alu Hatiegului; acelasiu conductu onorà si pe dn. archimand. Popasu, care salutatoriului juristu Trifu ei responde cu incuragiarea totu la inaintare, ca-ce juimeea romana isi are seclulu seu de auru inainte, dupa care se venéze din resputeri. Intre „destéptate romane“ se re'n-tórse conductulu si inaintea pretoriului arsera tórtiele intre vivate si musica vighiandu si asteptandu diu'a siedintieloru.

Siedinti'a I-a luni in 20 Iuliu. Dupa ce se tienù in besericele romane de a-ci de ambele confesiuni servitiu ddiescu cu chiamarea spiritului santu asupra lucrariloru adunarii, membrii presenti se adunara in beseric'a gr.-or. destinata de localulu adunarii si la 10 1/4 óre a. pr. la propunere rev. dn. arch. I. Popasu se tramise o deputatiune de 6 membri spre a invita pe Rssm. dn. vice-presiedinte alu Asociatiunei Timoteu Cipariu la siedintia, care intrandu in siedintia intre vii aclamatiuni de „se traiésca“ ocupa presiediulu, deschide siedinti'a printr'o cuventare plina de spiritu si amesurata impregiurariloru presente. (Intr'acestea sosesse in adunare si corpulu amploiatiloru de a-ci, cari inca ocupa locu cá auditori. Dintre membrii comitetului sunt de facia D. Cipariu, I. Popasu, Popea, Dr. Vasiciu si Rusu. Dupa ce dlu vice-presiedinte incheià cuventarea s'a, care se va publica mai tardiu luà cuventulu dlu N. Baiasiu fostu jude alu opidului Hatiegu si multiamesse in vii cuvinte ou. membri ai Asociat. pentru ca au onoratu Hatiegulu cu presenti'a loru si incheia cu unu „se traiésca“ Maiestatea S'a imperatulu, natiunea si patri'a, la care adunarea sculanduse respunde cu entusiastice „se traiésca.“

Apoi presidiulu propune alegerea de doi notari ad hoc, cari se pórté protocolulu lucrariloru adunantii presinti. De notari se alegu dd. profesori I. Popescu

si Dr. I. Mesiot'a, cari si ocupa loculu destinatu. Pres. provocà pe dn. secretariu II, I. Rusu, cá amesuratu programei lucrariloru acestei adunantie se cetésca reportulu lucrariloru comitetului Asociatiunei pe anulu tr., care si reportédia despre actele cele mai importante ale comitetului in cele 4 siedintie tienute in an. 1863/4 adaugundu la fine cateva oserbatiuni, ca adica din cause binecuventate comitetulu de mai multe ori n'a pututu tiené siedintie lunarie, fora cá prin acésta se se fi impedecatu esentialmente afacerele Asociatiunii; mai incolo aduce la cunoscinti'a adunantii trist'a impregiurare, ca membrii, in locu se crésca, totu mai scadu si inca in numeru insemnatu si ca tacsele membriloru nu incurgu regulatu si in fine secretariulu provóca inteliginti'a nóstra, cá se nesuiésca pentru castigarea de venituri mai insemnate pentru Asociatiune. Dupa aceste secret. cetesce numele membriloru celoru noi intrati in Asociatiunei in an. 1863/4 si apoi adres'a de multiamita in limb'a romana pentru denumirea de membru onorariu a Esc. Sale cancelariu aulicu conte Nádasdy, asemenea adres'a dlui prof. acad. Senz totu in limb'a romana. Mai incolo aduce la cunoscinti'a adunarii, ca la premiulu scrisu de Asoc. pentru 2 romani, cari aru produce mai multi fragari, au concursu dn. V. Piposiu si scól'a gr.-or. romana din Erdó St.-György. Adunarea increde tractarea mai de parte a acestoru concurse comitetului Asociatiunei. Notariulu Dr. I. Mesiota cetesce o adresa de multiamita in limb'a germana a dlui cons. I. Schuller si o traducere a lui in german'a a poesiei cunoscute de G. Sionu „Limb'a“ (Muttersprache) tramisa adunarii in semnu de stima si aputiuire, care se si iea spre placuta cunoscintia.

Dupa acea secret. cetesce in absentia casarului Asociat. reportulu acestuia despre starea presenta a casei Asociat. de unde se vede, ca fondulu presentu alu Asoc. e de 20.927 fl. 39 cr.; la finea reportului seu face oserbatiunea, ca crescerea fondului merge pré incetu si ca de a-ci inainte se nu se mai calcule pe daruri sperande etc. si apoi si depune in manele Adunarii postulu de casariu. La propunerea P. Z. Boiu adunarea esprima multiamita ferbinte toturoru functionariloru Asociat. prin repetite si vii: „se traiésca.“

Presidiulu propune amesuratu programei denumirea unei comisiuni de 5 membri pentru revederea socoteleloru presentate de casariu, care comisiune pana in siedinti'a de mane se reportese adunarii despre aflarea socoteleloru. De membri acestei comisiuni se alegu dlu senatoru Balomiri, presiedintele comisiunei de desdaunare din Deva Moldovanu, protopopu Papiu, dn. C. Vesteménu si Dr. Glodariu.

La propunerea presidiului se alegu de membri comisiunei pentru conscrierea membriloru celoru noi dn. senatoru Apostolu, N. Baiasiu si Ludovicu Munténu toti din Hatiegu.

Presidiulu propune alegerea comisiunei de 5 pentru proieptarea budgetului pe anulu viitoriu. De membri se alegu: Dlu Petru Popu, N. Popea, Z. Boiu, I. Ratiu (protop.) si Dr. Vasiciu. Dupa aceste presidiulu da cuventu dlui secret. Rusu, cá se 'si cetésca disertatiunea s'a intitulata: „Despre romanii din Daci'a au-

reliana de pe tempulu lui Aurelianu pana la subjugarea ei prin turci in secolulu alu 15-lea, care fu ascultata din partea adunarii cu cea mai mare atentiune si placere si autorulu la fine fu aclamatu cu vii se traiésca! In fine P. prot. Popea propune, cá dupa prandiu adunarea pentru insemnatatea cea mare istorica a loculu Gradiste, vechia Ulpia Trajana, se faca in corpore la 3 óre d. pr. o excursiune la mentionatulu locu; cea-ce se si primesce cu mare entusiasmu. Presidiulu dechiara siedinti'a de astadi incheiata pe la 12^{1/2} óre

Siedinti'a II-a din 21 Iuliu v. Dupa verificarea protocolulu sied. I. La propunerea dlui sen. Balomiri se face consemnatiunea membriloru presenti in acesta siedintia si se afla numerulu loru de 60, din cari cam diumetate sunt din Hatiegu si apropiare; presidiulu enuntia numerulu membriloru presenti.

Dupa acestea presidiulu pune la ordinea dilei reportulu comisiunei de 5 insarcinate cu cercetarea racioniului casarului. Dr. Glodariu cá referintele acestei comisiuni reportédia in scurtu, ca socotelele casariului, afara de vre o dóue posturi cu totul neinsemnate, se afla in cea mai buna ordine, si apoi propune cá se i se aduca din partea adunantii multiamita publica pentru activitatea si zelulu desvoltatu pana acum. Adunarea ridica casarului vii „se traiésca“. Totu Dr. Glodariu aduce aminte despre perderca cea insemnata, ce a suferit'o natiunea romana prin repausarea a trei barbati bine meritati pentru poporulu romanu si anume: laureatulu poetu A. Muresianu, fostulu prof. Dr. Barnutiú, apoi negutiatorulu din Brasiovu G. Ancanu si provóca adunarea se 'si esprime adenca s'a intristare si dorere pentru perderea acestoru barbati. La acestia p. protop. Popea adauge inca si numele fostiloru membri Andreiu Vasiciu, Nicolau Petcu f. vice-comite alu Hunidórei si Amosu Tordasianu. Adunanti'a se dechiara, ca expresiunile acestea de dorere se se iè la protocolu.

Dr. Brandusianu oserba ca dnii antevorbitori s'au abatu de la ordinea dilei, care este reportulu despre aflarea socoteleloru casariului si doresce, cá se se iè in mai de aproape desbatere starea celor 2 positiuni nechiarificate de casariu. In urm'a acestei propuneri se deschide o desbatere, la care ia parte afara de mentionatulu dn., ref. dnu Vestemenu, cá presedintele comisiunei, secret. Rusu, Z. Boiu si presied. Cipariu. Desbaterea se incheia cu conclusulu adunantii propusu din partea dlui presiedinte, cá comisiunea pentru ratiociniu se se dechiare de absolvata, se i se ridice „se traiésca“ si in privinti'a positiunei ultime se se recuire casariulu a o documenta.

Presidiulu pune acuma la ordine referat'a comisiunei pentru preliminaru budgetulu Asociat. pe anulu viitoriu. — Referintele acestei comisiuni Z. Boiu arata mai antaiu principiele, dupa care a purcesu comisiunea le ficarea budgetulu, ca adica la cheltueli se nu se mai calcule pe donatiuni sperande, nesecure si apoi cetesce reportulu, din care se vede, ca posturile budgetulu din anulu trecut remanu, afara de stipendiulu de 100 fl. pentru celu mai bunu stenografu romanu.

Dr. Brandusianu arata necesitatea stenografiloru si e de parere, ca rubric'a de stipendiu pentru stenografi se nu remana afara, ci din remasii 190 fl. ne dispusi 100 fl. se se de si pe anulu viitoriu cá stipendiu pentru unu stenografu bunu.

Presidiulu aduce la cunoscinti'a adunarii petitiunea unui studente din Blasiu, Filimonu Ilea, ca pentru sporulu, ce la facutu acesta in stenografia, care 'lu documenta prin presentarea „Istoriei romaniloru de A. Tr. Laurianu“ decoziata de elu cu semne stenografice, se 'i se impartasiésca si lui unu premiu. La propunerea dlui Boiu acésta petitiune se indrumésa la comitetu pentru mai de parte cercetare.

In fine dupa mai multe propuneri diferite conchide adunanti'a: se remana 2 stipendie de cate 50 fl. pentru 2 stenografi si mai de parte urmare in privinti'a acesta se incredintiésca comitetulu, éra cei 93 fl. se se adauge la rubric'a de spese neprevedinte.

Secret. II. aduce la cunoscinti'a adunarii, ca de si actele adunantii generale dela Blasiu din anulu trecut tiparite gratis de Eso. Andreiu br. de Siaguna, (caruia adunanti'a 'i urésa vii „se traiésca“) s'au pututu capata dela secretariatu gratis platindu-se numai portulu postulu pentru membri Asoc. totusi nu s'au potutu petrece, de acea face intrebare catre adunare, ca óre de a-ci inainte mai tiparise voru si déca se voru tipari de unde se se acopere celu pucinu spesele tipariului? Asupra acestei cestiuni se nasce o via discussiune, la care iau parte mai multi membri, ai adunarii. In fine se statoresce de

adunantia principiulu, cá actele adunantii generale se se tiparésca si de a-ci inainte si membri Asociat. se se indatorésca a cumpara cate unu esemplariu cu pretiulu, ce se va statori de oatra comitetulu Asociatiunei.

Par. protop. Beroianu (din Orastia) arata lips'a ce o avemu de tineri tehnici si montanisti si cu deosebire in momentele de facia si de aceea propune, ca adunanti'a se decretese unu stipendiu pentru unu teneru, care aru voi se studiese montanistic'a. Popea face pe propunatoriu si adunarea atenta la §-lu din statute, unde se dice, ca Asocit. are se ingrigésca pentru desvoltarea deosebitelor ramuri de sciintia si arte in poporulu nostru, e altu felu de parere, cá se se lase in despusetiunea comitetulu, cá devenindu unu stipendiu de 300 fl. va cautu se se deschida concursu pentru unu teneru, care aru voi se studiese tecnic'a. Dupa ce mai pledésa si Francu, Balintu si Dr. Hodosiu pentru crearea unu stipendiu pentru studiulu ingineriatulu séu montanisticeii aduce adunarea conolusulu: „Candu va deveni vacantu vre unulu din stipendiele cele mari, comitetulu se escria concursu pentru unu teneru, care aru voi se studiese tecnic'a“.

Presied. pune acuma la ordinea dilei amesuratu statuteloru alegerea functionariloru Asociat. pe urmatorii 3 ani; multiamesce in numele fostiloru functionari pentru increderea data din partea Asociat. si apoi suspenda adunarea pe 1/4 de óre pentru consultare.

Dupa espirarea acestui terminu membrii adunarii intrara in localulu adunantii si alegerea se incepe; vre o 3 membri au si depusu votulu loru, candu iea cuventu Dr. Hodosiu si in vii espresiuni multiamesce fostiloru functionari pentru activitatea si sierf'a adusa pentru prosperarea Asociat. Adunarea erupe in dese si vii „se traiésca“ functionarii de pana acum. Dupa acestea totu Dr. Hodosiu propune, cá se nu se mai faca alegere noua, ci fostii functionari ai Asociat. se se realéga, cea-ce se primésce din partea adunarii unanimu si cu aclamatiuni. Dimisiunea dlui secretariu primariu asternuta adunarii nu se primesce, ci Baritiu se realege de nou de secretariu prim.; éra in loculu fostulu casariu Behnitiu se alege pentru urmatoriulu trieniu de casieru dn. cap. Constantinu Stejariu. Cu acestea actulu alegerii e finitu.

Dr. Hodosiu propune mai incolo, ca de óre-ce se in templa de multe ori, cá atatu presiedintele catu si vice-presiedintele se nu póta lua parte la vre o siedintia a comitetulu, se se adauga la § 15 din statute urmátorele: „In lips'a presiedintelui si a vice-presied. póta presidiulu celu mai betranu dupa etate din membrii comitetulu presenti in siedintia.“ Acésta propunere se primesce de adunare si se inputernicesce comit. a asterne acésta schimbare in statute Maiestatii Sale spre sanctionare. Dupa acésta adunarea totu la propunerea Dr. Hodosiu si totu din motivulu suscitatu conchide unu adansu si la § 20 din statute, cá adeca pe lunga cei 12 membri ai comitetulu se se aléga si 6 membri suplenti, din cari se se suplinésca membrii impededati de a lua parte la siedintie. Indata adunarea si pasiesce la alegerea acestoru 6 suplenti, cari voru intra in functiune numai dupa sanctionarea adansulu din § de catra Maiestate. De membrii suplenti ai comitet. se alegu dn. cons. Dunca, par. protop. Hanea, prof. I. Popescu, Boiu, Cristea si G. Vaida.

Secret. Rusu dechiara, ca déca nu 'i se va da unu ajutoriu pentru cancelari'a Asociatiunei, elu din caus'a sanatatii si a ocupatiunei pré multe se vede silitu a 'si da demisiunea de secr. II. Asupr'a acestei dechiaratiuni se deschide o discussiune lunga. Presied. propune unu ajutoriu de 2 scriitori in cancelaria cu cate 50 fl. pe anu. Francu: se se de pausialu de 60 fl. Popea se se ajute secret. si de aici inainte cu stipendisti din Sabiiu. Nemultiamindu-se dn. secretariu cu neci un'a din propunerile acestea si persistandu pe lunga dimisionare, la propunerea Dr. Brandusianu adunanti'a conchide, ca din cele 7 stipendie destinate pentru 7 juristi se se detruga 100 fl. si se se lase la despusetiunea secretariului, cá se 'si procure ajutoriu in cancelaria.

Secret. Rusu amintesce despre incurgerea neregulata a tacselor dela membri Asociatiunei si propune regularea colectoriloru.

La propunerea d. Francu se decide, cá se se dentumésca de comitetu colectoru dupa protopopiate, cari in totu anulu se reportésce despre membrii din cerculu loru.

Archim. Popasu cu indatinat'a 'i elocintia amintesce, ca partea literaria a activitatii Asociat. e pré pucinu desvoltata si ca de si s'au provocatu dnii membri a se inscrie la deosebitele sectiuni sciintifice, ce s'au proieptatu in adunarea din Brasiovu, totusi pré pucini s'au insinuat pana acuma si de acea propune: cá in Blasiu din corpulu profesq-

rale se se forméze sectiunea filologica, in Brasiovu cea istorica si in Sabiuu cea de sciintie naturale. Acésta propunere se primesce de adunare.

Dr. Vasiciu propune denumirea de membru onorariu a dn. presied. alu dietei Groisz; éra Rusu pe Dr. T. L. Maiorescu, cari ambi se primescu cu aclamatiuni de „se traiésca.“

Presied. propune alegerea locului pentru tienerea adunantii generale pe anulu viitoriu, si primesce cu maiortate Abrudulu si tempulu adunarii se decide pe 15/27 Aug.

Cu aceste lucrurile acestei adunari sunt terminate.

D. vicariu alu opid. Hatiegu multiamesce vice-presied. si membriloru adunarii, ca au ostenitu si anume unii din departare, profesori dela Brasiovu si Blasiu, si la adunarea acésta din Hatiegu si incheia cu unu „se traiésca Maiestatea S'a“ sub a carui blandu sceptru prosperés'a acésta Asociatiune; adunarea se scóla si repetiesce mai de multe ori: „Se traiésca Maiestatea S'a!!!“

La 4 óre d. prandiu dn. vice-presiedinte incheia siedinti'a multiamindu adunantii pentru pastrarea ordinei celei bune la pertraptare, ér' fratiloru Hatiegani pentru primirea cea cordiala.

Din siedintia toti membri mersera in localulu, unde se pregatise, de catra Hatiegani unu prandiu stralucitu. A-ci se ridicara mai multe toaste pentu Maiestate, natiune, patria, Hatiegani etc. La 6 óre o parte mare din membri cu trasuri facura o excursiune la Ferkedinz la bunulu dlui comite S. bar. Nopcea unde se dede unu banchetu stralucitu membriloru asociatiunei.

A dóu'a di mercuri membrii adunarii se imprastiaru multiamiti fiacare pe la ale sale.

Dr. I. M.

Dela dieta.

Siedinti'a din 23 Iuliu. Dep. G. Manu: „Inalt'a casa! Propunerea dlui dep. Mich. Bohetielu, se vede intru adeveru a sprijini intentiunea inalt. regimu despre o parte, si despre alta parte se vede a usurá starea aceluor dñi deputati, cari cu privire la oficiulu seu, sunt cate odata chiamati de a aperi interesese regimulu din mandatu speciale. Regimulu a dízu apriatu, cá nu voiesce a avé mai multi reprezentanti in dieta, de catu 40 de regalisti, si a eschisu pre membrii inalt. gubernu regiu, si pre membrii tabulei regie, cari mai de multu faceau o parte constitutiva a dietei. In § 3 se dice apriatu, cumca deputatii nu potu se primésca instructiuni. In § 4 se dice ca comisarii gubernulu potu a se infacisiá in dieta si in comisiuni si a luá vorba, dar' votu decisivu au numai atunci, déca voru fi totuodata si membri ai dietei.

Se luamu dloru lucrulu practice. Tocma din partea presidiulu dietale ni se a facutu de scire, cumca doi membrii dietali sunt chiamati pre banca regimulu, cá se apere interesese aeluasi ad. dñii consiliari si deputati Lazaru si Ranicher. Acum candu se voru infacisia acesti doi dñi deputati pre banc'a regimulu, densii au se representese dóue naturi in o persóna, si atunci densii impucinésa numerulu deputatiloru séu alu reprezentantiloru poporulu, ca-ce nu potu se votese dupa convingerea loru propria cá deputati, avendu obligatiune de a aperi interesese regimulu chiaru si in contra convingerii loru de deputati. Acést'a e unu lucru pre firescu si starea dloru e forte critica. Din acésta cauza, dupace din partea regimulu s'a otaritu numerulu reprezentantiloru poporulu si alu regalistiloru, totuodata nu potemu presupune, ca regimulu ar' vré a miciorá numerulu deputatiloru pre asta cale. Din asta cauza credu ca cu principiulu liberalu alu regimulu fórté bene se potrivescé propunerea dlui dep. M. Bohetielu, déca vomu lasá cuventele acelea afara, cari le a lasatu dlui. Totuodata ar' poté veni celu pucinu aceea dorire inainte, ca inaltulu gubernu se benevoesca reprezentantii sei a si i luá din acei membri ai gubernulu, cari nu sunt totuodata si reprezentantii poporulu, cá se nu se impucinesce numerulu reprezentantii. (Bravo!) —

C. Schmidt stá pentru testulu comisiunei, fienduca dupa emendamentulu lui Bohetielu se presupunu membrii dietali, ca ar' trebui se sté in opusetiune continua cu regimulu, ceea ce nu e. si speréza ca nu va neci fi; si apoi trebuie se presupuna, ca unu cons. gubernialu, candu se insarcinéza a aperi unu proiectu alu regimulu, care in cuprinsu e opusu convingerii sale de deputatu dietalu, acela cá unu barbatu de caracteru ar' trebui se respinga o misiune cá acésta. Branu de Lemény propune, cá si presiedintii comitetelor inca se aiba dreptu a recerca pe presidiulu gub. pentru a delega re-

presentante alu regimulu. H. Schmidt e de parere, ca ingrijirea dn. emendatoriu (Bohetielu), cumca s'ar' periclita interesese liberalismulu cu propunerea maiortatii e prea esagerata, fiendca tooma membri de ai gub. regiu si inca de nationalitatea Dsale ad. romana au votisatu de multe ori si inca cu mare resolutiune in contra proiectelor regimulu.

Dr. Ratiu: Pre mine nu me multiamesce neci alinea dintaiu din § 4, dara neci propunerea dlui dep. Bohetielu. Alinea antaiu din § 4 din operatulu comisiunei nu me multiamesce, pentru-ca se intielege din aceea, cumca gubernatoriulu, vice-presiedintii si consiliarii guberniali regesci tramisi de gubernatoriulu au dreptu de a fi de facia in dieta si in comitetele dietei. Si daca sunt acei'a si membrii dietei au dreptu de a si votisa. De aici urmésa, cumca acestia membri ai dietei presiedintele, vice-presiedintele si comisarii gubernulu potu intrá totudeuna in comisiunile dietale si potu si votá.

Prin acésta impregiurare s'aru paralasisá tóte lucrurile comitetulu, pentru-ca eu asia credu, cumca chiaru neci in intentiunea inaltulu regimu nu póte fi, cá acestia presiedinti si toti consiliarii guberniali, cari voru fi tramisi cá comisari in comisiuni se aiba totudeun'a votu decisivu in aceea comisiune si daca nu sunt membrii alesi. Cumca unu membru alesu alu dietei, care totuodata este membru si alu gubernulu póte cá se representese totuodata si interesese poporulu si ale tierii, cá si acei membri ai dietei, care nu sunt amplotiati, acést'a o concedu. Dara cumca unu membru alu gubernulu a priori cá membru alu gubernulu se nu spriginésca intentiunea gubernulu, séu a regimulu este unu lucru greu.

Eu credu, ca pre longa tóta libertatea multu pucinu fiacare, cá membru alu gubernulu e datoriu, cá se apere si intentiunea gubernulu. (Asia e).

Prin urmare eu asi fi de parere se schimbamu alinea, si acést'a in modulu urmatoriu: Cumca numai atunci voru poté presiedintii si consiliarii guberniali tramisi de gubernatoriulu in comisiunile dietale votá, daca voru fi totuodata si membrii respectivei comisiuni. Ca-ci, dloru, trebuie se luamu lucrulu practice, se dicemu, ca intr'unu comitetu de 12 membrii intra doi séu trei regalisti — celu pucinu inalt'a casa, pana acum au observatu de regula, in catu in tóte comitetele s'au tramisu cate doi séu trei regalisti. — Acum s'a mai tramita inaltulu gubernu pe presiedinti si pana in doi séu trei comisari guberniali, atunci aru fi numerulu de 6 séu 7 membri ai regimulu.

Pentru aceea sumu de parere si propunu, cá in finea alinie d'antaiu se se dica: „La votari iau ei parte numai atunci, candu sunt ei prin alegere ori chiamare regésca membrii dietali si respective membrii comisiunei.“

Ranicher din cauza, ca propunerea lui Bohetielu presupune, cumca poporulu se afla in opusetiune cu regimulu, o respinge, fiendu-ca regimulu vre tocma armoni'a cu elu, ceea ce se vede din increderea, cu care regimulu condece proiectele desbateri represent. dietali si elu 'si tiene onóre a servi unui regimu cá acesta si alu representa. Ór' dóra vré cineva a sutrage dreptulu poporulu de a poté alege consiliarii guberniali, fiendu-ca in unele casuri li se sutrage votulu? Asta ar' fi o apasare, sila morala neescusabila pentru alegatori. (Va urmá).

Siedinti'a se tienù si in 5 Augustu cu tóte ca nu resosira dep. dela adunantia Asociatiunei. Cetinduse mai multe petitiuni privitóre la impartirea tierii si dóua in caus'a urbariala, dintre cari un'a cere sistarea otaririloru in contraversele urbariali pana se va statori o nóua lege urbariala, apoi se continuá desbaterea proiectulu despre ordinea dietala si afara de §-ii 10, 12 si 13 despre orasielé si cercurile de alegere ceialalti se priimescu fora multe desbateri.

In 6 Augustu se tienù alta siedintia si se priimi si § 14 despre censu dupa cum 'lu formulase Dr. Teutsch, adica asia:

„Dreptulu de alegere 'lu au atatu in comunele, care 'si tramitu proprii sei deputati. catu si in comitate, scaune si distriote: a) toti locuitorii indigeni si indigenati ce trecu peste 24 ani, cari au libera dispusetiune asupr'a averei loru si nu se tienu de clas'a servitoriloru in catu ei pentru anulu, ce a premersu conchiamarei dietei, in tóte contributiunile directe de statu computandu si tacs'a capulu au contribuitu celu pucinu 8 fl. m. a. (fara aruncaturi) b) persónele morale, cari au respunsu catulu de contributiune desemnatu mai aprópe sub a); c) fara privire la sum'a contributiunei directe, ce o respundu: toti preotii, capelanii, predicatorii, doctorii, chirurgii, advocatii, inginerii, artisti academicii, profesorii,

apotecarii, notarii comunali si invetiatorii in cerculu de alegere unde locuescu stabili. — d) Déoa in vreo comuna, care dupa § 10 A) are dreptu a tramite deputati proprii la dieta, numerulu celor cu dreptu de alegere nu va ajunge celu pucinu la 40, atunci se va întregi pana la 40 cu de cei, ce in comun'a aceeași respundu dupa densii darea cea mai mare.*

Dr. Ratiu, caus'a urbariala: In. presidiu! In siedinti'a din 8 Iuliu a. c. a decisu inalt'a dieta, cá se dè indereptu, precum a si datu indereptu elaboratulu comitetului urbariale asupra propusetiunei regesci despre rescumpararea locurilor rescumperavere si asupra unui proieptu a dep. Dr. Ratiu; totudeodata a decisu inalt'a dieta, se se impuna comitetului urbariale, cá in restimpu de 15 dile se-si astérna din nou operatele sale in privinti'a astoru dóua proiepte, inse separatu asupra fiacarui'a. Caus'a acestei decideri nu póte se fia alta dupa parerea mea, de catu momentuositatea obieptului. Asia credu, cumca cu totu dreptulu inalta dieta a recunoscutu in siedinti'a din 8 Iuliu a. c. cumca acele proiepte sunt de mare insemnate si intetitorie. In siedinti'a din 26 Iuliu a. c. dn. dep. Rusu a indreptatu catra inaltulu presidiu o întrebare asupra starei lucrului acetuia si din respunsulu primitu la acea întrebare s'a védiutu préchiaru, cumca traganarea acestoru obiepte nu-si are neci de catu caus'a sa temeinică. Cu tóte aceste in catu sciu eu, pana in momentu de facia nu s'a facutu destulu acelei dispositiuni din 8 Iuliu pre deplinu, pentru-ca pre catu sciu eu, acele proiepte neci pana adi nu s'au asternutu spre desbatere. Pre candu aceste asia se intempla a-ci si in specie in comitetulu respectivu, asupririle tieraniloru din di in di crescu si se marescu, precum vedescu cererile cele multe asternute pana acum'a la inalt'a dieta.

Mai vine si acea impregiurare inainte, cumca dela activarea tribunaleloru urbariali incóce la mai multe tribunale s'a formatu despre unele dispusetiuni a pat. d. 1854 pareri dupa cum credu io cu totulu ratacite, in urm'a caror'a inse diacu si astadi la instanti'a din urma sute de cause de acestea nedecise, cari tóte astépta interpretarea legiloru respective. In considerare mai de parte, ca legile din 48 nu au decisu otaritu natur'a locuriloru colonicale si alodiale, ér' dupa anulu 50 din aceste impregiurari, pana la esirea pat. urb. din 1854 s'au facutu cele mai multe abusuri si s'au espropriatu tierenii cu miile sub pretestu ca tienu locuri de acele, cari nu sunt rescumperavere.

In considerare, ca de si pentru locurile cele mai multe colonicali s'au datu desdaunare din fondulu tierעי, totusi o datorintia mare facia cu tieranii inca nu s'a implinitu, de órece competinti'a loru din paduri si din pasciuni nu s'au asiguratu, ba multi coloni si comune s'au lipsitu pe cale administrativa de beneficiurile avute in paduri pana la 1848.

Nu voiu inse a descrie acum starea cea trista a patriei nóstre si a tiereniloru, ce resulta din impregiurarile acestea, nu voiu a demonstrá, catu de mare periculu amerintia neregulara referintieloru de posesiune, atatu pre fostii dni, catu si pre fostii iobagi, fara vréu numai se atingu, ca acelea proiepte aru meritá o considerare mai mare si aru fi demne de un'a resolvire mai grabnica. Védiendu inse dupa tóte acestea, cumca respectivulu comitetu urbariale intardia asia tare cu elaborarea obiepteloru siesi incredintiate: affandu mai de parte, cumca dela concludusulu inaltei c. din 8 Iuliu a. c. comitetulu respectivu abea a fostu chiamatu la 3 siedintie, dintre carii a 3-a din cauza, ca presedintele nu s'a infaciosiatu, nu s'a potutu tiené. Din aceste cause dicu, 'mi ieu voie — redimatu pe § 54 din reg. de trebi a face inaltei diete urtóri'a propunere: Inalt'a dieta se decida: „Comitetului pentru elaborarea causeloru urbariali i se impune, cá in 8 dile se asterna tóte elaboratele asupra proiepteloru de legi primite inca in anulu trecutú si totuodata se se justifice pentru intardiarea cu reportarea asupra aceloru proiepte siesi incredintiate.“

Diet'a la dóua óre numai potú decide, ci se amaná pe siedinti'a v.

Brasiovu 10 Augustu. Esc. Sale dn. v.-presedintele gub. de Poppu dinpreuna cu Dómn'a dupace visitá luni si baile dela Zizinu, unde magistratul Brasiiovului ei onorá cu o masa serbatorésca, si dupa ce visitá eri si gimnasiile, catra séra se re'ntórsera comitati de iubirea, onorarea si respectarea tuturoru la scaunulu oficiului.

Congresulu serbescu: In 5 Aug. se despartira romanii in modulu celu mai solenelu de congresulu serbescu si de natiunea serbésca. Misiunea si o implinira romanii cu dem-

nitare. In 6 s'a facutu alegerea din 60 votanti fora romani 57 alesera pe E. Maschierovicu. —

Reformele politice in Principatele Unite.

(Continuare.)

In cele din urma cu prochiamatiunea domnésca din 2/14 Iuliu si cu actele diplomatice dela Constantinopole publicate in „Monitorulu oficial“ din Bucuresci la 8/20 Iuliu a. c. se incheiá unu altu actu alu dramei politice moldavo-romanesce. Este adevératu, ca prin nóu'a invoiéla oe urma între Port'a otomana si între Domnulu Alecsandru Ioanu I. ratificata apoi si de reprezentantii celoru siese puteri europene mari statutulu si legea electorala octroate in 2/14 Maiu de Domnulu au suferitu óresi-care modificari, in catu adica de o parte se moderá aceea ce in statutu se parea a fi prea favoratoru de absolutismu, eara de alta in legea electorala se mai strimtorá in catuva usi'a pentru democrati'a curata prin aceea, ca cifrele censului se mai suira. Cu tóte acestea comparandu acestea modificari cu coprinsulu conventiunii din 1858, apoi si omulu celu orbitu de resbunare trebue se recunósca, cumca Principatele unite romanesce au facutu unu pasu colosalu inainte, eara acésta s'a intemplatu cu invoierea unanimă a Europei. Unde sta de esemplu censulu de acum de 800 galbini (cá venitu anualu) defiptu pentru senatori séu membrii ai casei de susu de censulu prescisu in conventiune numai pentru alegatorii orasieni de siese mii galbini avere! Intr'aceea o paralela trasa inadinsu între legea electorala din 1858 si între cea din 1864 ar' merita luarea aminte a tuturoru, ceea ce inse 'si o póte face fiacine cu inlesnire.

Preste aceste sunt cuvintele actului additionalu dela Constantinopole din 16/28 Iuniu 1864, in care se dice ca, „Principatele unite potu in viitoru a modifica séu schimba legile care privescu administratiunea loru din laintru cu concursulu legalu alu tuturoru poteriloru stabilite si fara nici o interventiu ne.“ Acésta invoiere a Europei pre'nchide pe viitoru calea la o multime nenumerata de cabale, taie curagiulu la cete de pretendinti de tron, surpa totuodata venditoriloru de drepturi si de patria terenulu sub pitiórele loru. In regulamentul organicu din 1830 sta curatu, ca neci o lege votata de camera si sanctionata de Domnulu nu are putere obligatóre pana nu va fi incuviintiata si de Pórta si — de Rusi'a. Prin conventiunea dela Parisu era earasi atatu gubernulu catu si camer'a legate in mai multe privintie de mani de pitióre, eara natiunea fú tienuta siese ani pe locu, totuodata insa intr'unu parocsismu de friguri mortaretie. Acum tóte asemenea stipulatiuni, cum si seneduri, hatisierife si ferme privitóre la legislatiunea si regimulu internu au cadiatu si au remasu bune numai de materialu pentru istoria spr a fi martore ale juguriloru cumplite portate de moldavo-romani. Deci din acea parte moldavo-romanii potu fi odichniti, de acum incolo ei voru dispune liberu in laintrulu patriei loru. Este inse in actulu additionalu din 16/28 Iuniu a. c. una alinea, unu legamentu, carele e de o natura de a mai causa grija grea, póte si suparari si pericule mari pentru Moldavo-Romani'a. Ci despre acelasu cu alta ocaziune. —

Noi amu mai observatu in altu timpu si la altu locu, cumca in coprinsulu conventiunii dela Paris din 1858 se affá cu privire la autonomi'a Principatelor romanesce o apriga contradicere între articuli aceluasi actu. Prin acea conventiune poterile europene crestine si Pórta otomana insasi recunoscu valórea tractatelor vechi din seculii 15 si 16 incheieti între Turci'a si între Principate intru tóta intinderea loru, garanta valórea acelor tractate pe viitoru si obléga pe turculu ale observa cu scumpatate. Acelea tractate asecurá odinióra nu numai deplin'a suveranitate a Principatelor cu singurele conditiuni de a fi amici amiciloru si inemici inemiciloru Portii otomane si de a 'i dá unu „peskes“ (daru, donum) pe fiacare anu, ceea ce pe atunci dá turciloru si alte staturi crestine, tocma si imperatulu, ci le lasá si dreptulu de a incheié tractate si cu alte puteri europene, eara mai pre susu de tóte legislatiunea si administratiunea din laintru le-o apará si asecurá in termini catu se póte mai respicati. Cu tóte acestea conventiunea din Paris in acelasu resuffetu delatura totu ea tractatele vechi, incatu adica se apucá ea insasi de octroatu, se amestecá adica in partea cea mai importanta a legislatiunii Principatelor, dandule nu numai unu dreptu publicu, carui asemenea nu s'a mai védiutu, unu fetu nascutu mortu, ci totuodata dascalindu 'i si in unele ramuri ale dreptului privatu. (Va urmá).